

BANKA KREDİLERİ EĞİLİM ANKETİ

VERİ YÖNETİŞİMİ VE İSTATİSTİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
ANKETLER VE ENDEKSLER MÜDÜRLÜĞÜ

2023 1. ÇEYREK

Yönetici Özeti

Bankaların 2023 yılının ilk çeyreğine ilişkin değerlendirmeleri ile 2023 yılının ikinci çeyreğine ilişkin beklentilerini içeren Banka Kredileri Eğilim Anketi sonuçları incelendiğinde⁽¹⁾,

2023 yılının birinci çeyreğinde, bankaların genel olarak işletmelere kullandırdıkları kredilere uyguladıkları standartlardaki sıkılaşıma yönlü seyrin beklentilerle uyumlu şekilde zayıflayarak devam ettiği görülmektedir. Alt kısıtlamalar incelendiğinde, büyük işletmelere verilen krediler ile uzun vadeli kredilere uygulanan standartlardaki sıkılaşıma seyrinde zayıflama görülürken, yabancı para cinsinden açılan kredilere uygulanan standartlardaki sıkılaşıma yönlü seyir yerini gevşemeye bırakmıştır. 2023 yılının ikinci çeyreği için bankaların beklentisi, genel olarak işletmelere verilen kredilere uygulanan standartların temelde aynı kalacağı yönündedir. Yılın ilk çeyreğinde, konut kredi türünde uygulanan standartlardaki sıkılaşıma seyrinde zayıflama görülürken, taşıt ve diğer bireysel kredi türlerine uygulanan standartlarda sıkılaşıma başladığı görülmektedir. 2023 yılının ikinci çeyreği için beklenti, tüm bireysel kredi türlerinde standartlardaki sıkılaşımanın devam edeceği yönündedir.

Anket sonuçları kredi talebi açısından incelendiğinde, genel olarak işletmelere verilen kredilere olan talepteki azalış, yılın ilk çeyreğinde yerini artışa bırakmıştır. Alt kısıtlamalar incelendiğinde, küçük ve orta ölçekli işletmelere verilen krediler, kısa vadeli krediler ve Türk Lirası cinsinden açılan kredilere olan talepteki artış yönlü seyrin güçlendiği gözlenirken, büyük işletmelere verilen krediler ve yabancı para cinsinden açılan kredilere olan talepteki azalış yönlü seyrin zayıfladığı gözlenmektedir. Uzun vadeli kredilere olan talepteki azalış yönlü seyir ise yerini artışa bırakmıştır. 2023 yılının ikinci çeyreği için beklenti, genel olarak işletmelere verilen kredilere olan talepteki artışın güçlenerek devam edeceği yönündedir. Yılın ilk çeyreğinde konut kredi talebindeki artış devam etmiş olup, taşıt kredi talebindeki azalış yönlü seyir yerini artışa, diğer bireysel kredi talebindeki artış ise yerini azalışa bırakmıştır. 2023 yılının ikinci çeyreği için beklenti, konut ve taşıt kredilerine olan talepte artışın, diğer bireysel kredi türlerine olan talepte ise azalışın devam edeceği yönündedir.

Bankaların fon sağlama imkânlarının gelişimi incelendiğinde, 2023 yılının ilk çeyreğinde yurt içi fonlama koşullarındaki sıkılaşıma yönlü seyrin zayıflayarak, yurt dışı fonlama koşullarındaki sıkılaşıma yönlü seyrin ise güçlenerek devam ettiği görülmektedir. 2023 yılının ikinci çeyreği için beklenti, yurt içi ve yurt dışı fonlama koşullarında sıkılaşımanın devam edeceği yönündedir.

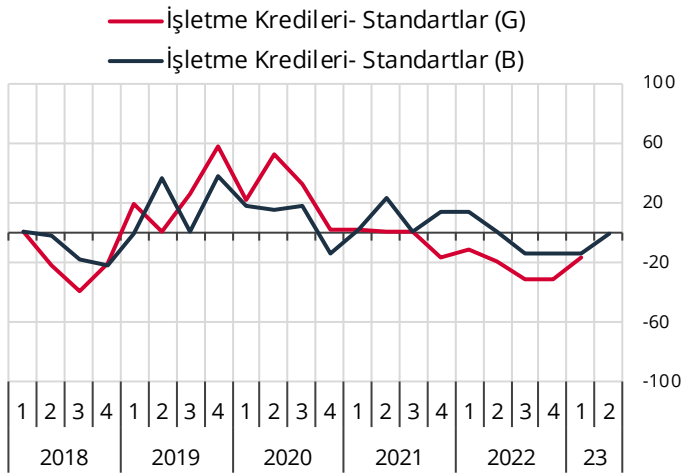
⁽¹⁾ 2023 yılının birinci çeyrek dönemine ilişkin Banka Kredileri Eğilim Anketi, 13 – 24 Mart 2023 tarihleri arasında uygulanmıştır.

I. Kredilere Uygulanan Standartlar

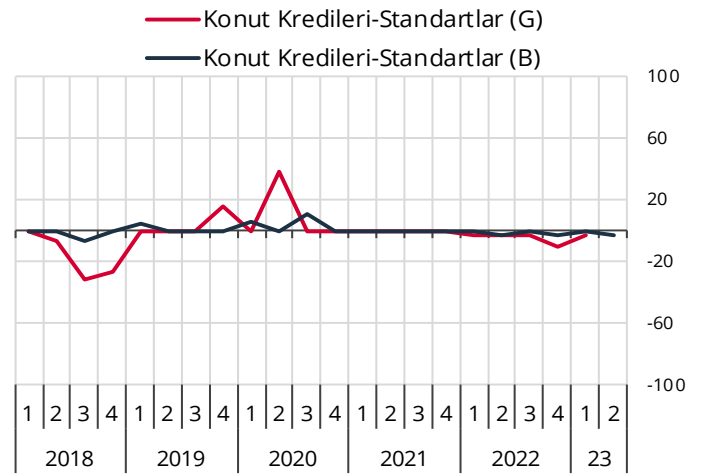
2023 yılının birinci çeyreğinde, bankaların genel olarak işletmelere kullandırdıkları kredilere uyguladıkları standartlardaki sıkılaşıma yönlü seyrin beklentilerle uyumlu şekilde zayıflayarak devam ettiği görülmektedir. Alt kırılımlar incelendiğinde, büyük işletmelere verilen krediler ile uzun vadeli kredilere uygulanan standartlardaki sıkılaşıma seyrinde zayıflama görülürken, yabancı para cinsinden açılan kredilere uygulanan standartlardaki sıkılaşıma yönlü seyir yerini gevşemeye bırakmıştır. Fon maliyetlerive bilanço kısıtlamaları, rekabet baskısı ve risk algılaması standartları sıkılaştırıcı yönde etkileyen faktörler olmuştur. 2023 yılının ikinci çeyreği için bankaların beklentisi, genel olarak işletmelere verilen kredilere uygulanan standartların temelde aynı kalacağı yönündedir (Grafik 1).

Yılın ilk çeyreğinde, konut kredi türünde uygulanan standartlardaki sıkılaşıma seyrinde zayıflama görülürken, taşıt ve diğer bireysel kredi türlerine uygulanan standartlarda sıkılaşıma başladığı görülmektedir. Bireysel kredi türlerinin hiçbirinde standartları gevşetici yönde etkileyen faktör bulunmazken, tüm bireysel kredi türlerinde fon maliyetleri/bilanço kısıtlamaları, rekabet baskısı ve risk algılaması standartları sıkılaştırıcı yönde etkilemiştir. 2023 yılının ikinci çeyreği için beklenti, tüm bireysel kredi türlerinde standartlardaki sıkılaşımanın devam edeceği yönündedir (Grafik 2, Grafik 3 ve Grafik 4).

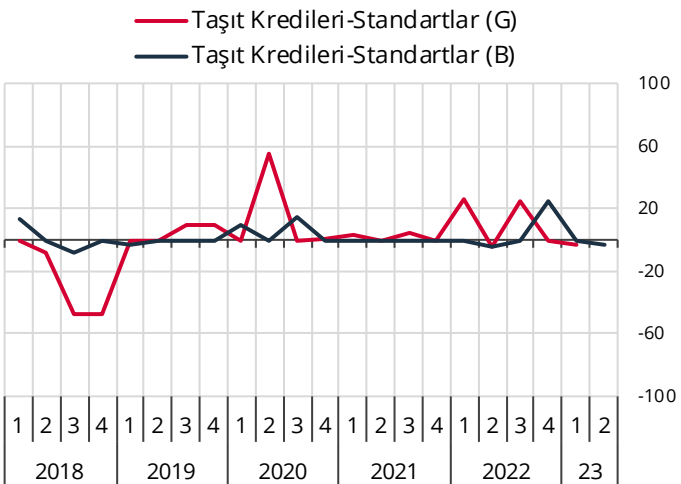
Grafik 1. İşletme Kredileri için Standartlarda Değişim Bildiren Bankaların Net Yüzde Oranları

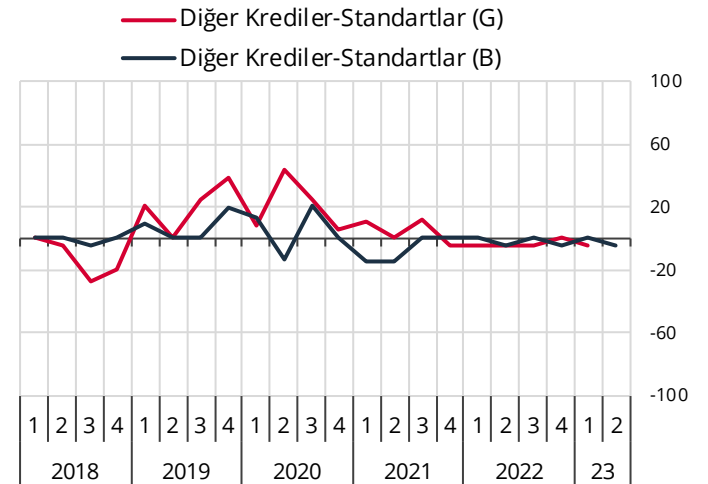
Grafik 2. Konut Kredileri için Standartlarda Değişim Bildiren Bankaların Net Yüzde Oranları

Grafik 3. Taşıt Kredileri için Standartlarda Değişim Bildiren Bankaların Net Yüzde Oranları

Grafik 4. Diğer Bireysel Krediler için Standartlarda Değişim Bildiren Bankaların Net Yüzde Oranları

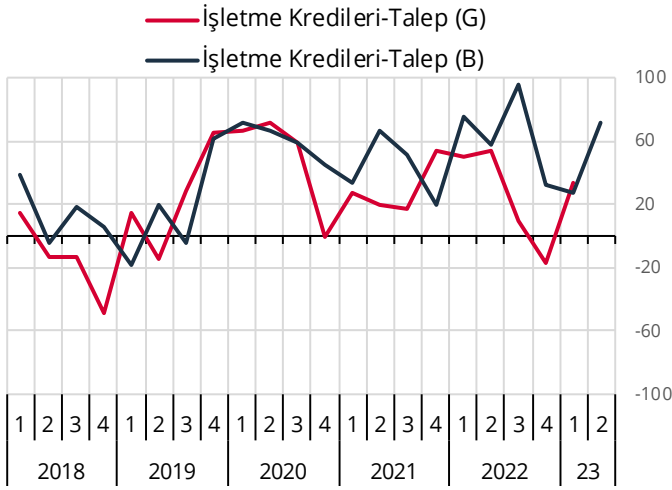
(*) "Gerçekleşme (G)" anılan dönemde standartlarda meydana gelen değişimi, "Beklenti (B)" ise ilgili dönem için bankalar tarafından beklenen değişimi ifade etmektedir. (>0; Gevşetme, <0; Sıkılaştırma)

II. Kredi Talepleri

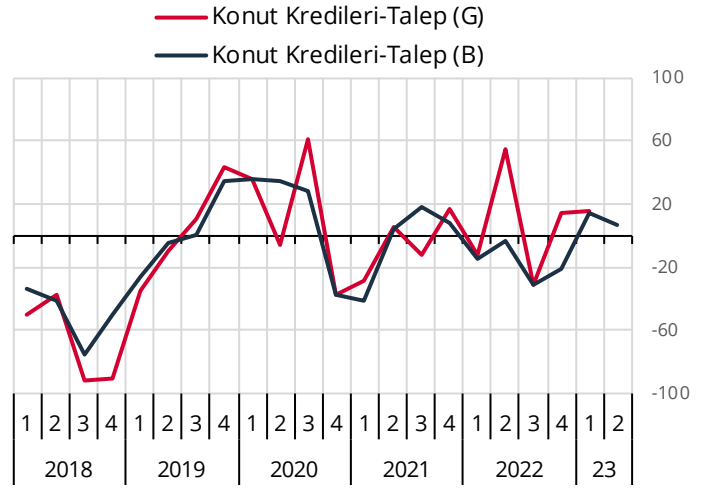
İşletmelerin banka kredilerine olan talebi incelendiğinde, genel olarak işletmelere verilen kredilere olan talepteki azalış, yılın ilk çeyreğinde yerini artışa bırakmıştır. Alt kırımlar incelendiğinde, küçük ve orta ölçekli işletmelere verilen krediler, kısa vadeli krediler ve Türk Lirası cinsinden açılan kredilere olan talepteki artış yönlü seyrin güçlendiği gözlenirken, büyük işletmelere verilen krediler ve yabancı para cinsinden açılan kredilere olan talepteki azalış yönlü seyrin zayıfladığı gözlenmektedir. Uzun vadeli kredilere olan talepteki azalış yönlü seyir ise yerini artışa bırakmıştır. Krediler üzerindeki vergi ve benzeri yükler talebi azaltan tek faktör iken, stok artırımı ve işletme sermayesi talebi en çok artıran faktör olmuştur. 2023 yılının ikinci çeyreği için beklenti, genel olarak işletmelere verilen kredilere olan talepteki artışın güçlenerek devam edeceği yönündedir (Grafik 5).

Yılın ilk çeyreğinde konut kredi talebindeki artış devam etmiş olup, taşıt kredi talebindeki azalış yönlü seyir yerini artışa, diğer bireysel kredi talebindeki artış ise yerini azalışa bırakmıştır. Konut kredilerinde konut piyasasına ilişkin beklentiler ile bireysel tasarruflar talebi artırıcı yönde etkileyen en önemli faktörler olurken, taşıt kredi türünde taşıt piyasasına ilişkin beklentiler talebi artırıcı yönde etkileyen tek faktör olmuştur. Diğer bireysel kredilerde ise diğer bankalardan sağlanan krediler talebi azaltıcı yönde etkileyen en önemli faktör olmuştur. 2023 yılının ikinci çeyreği için beklenti, konut ve taşıt kredilerine olan talepte artışın, diğer bireysel kredi türlerine olan talepte ise azalışın devam edeceği yönündedir (Grafik 6, Grafik 7 ve Grafik 8).

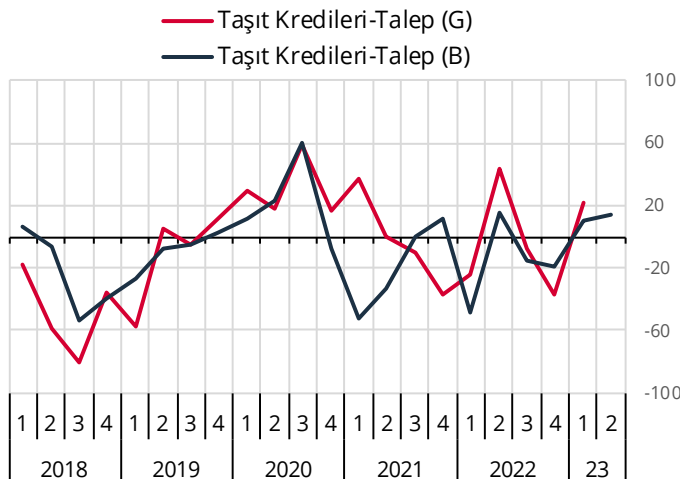
Grafik 5. İşletme Kredileri için Kredi Taleplerinde Değişim Bildiren Bankaların Net Yüzde Oranları

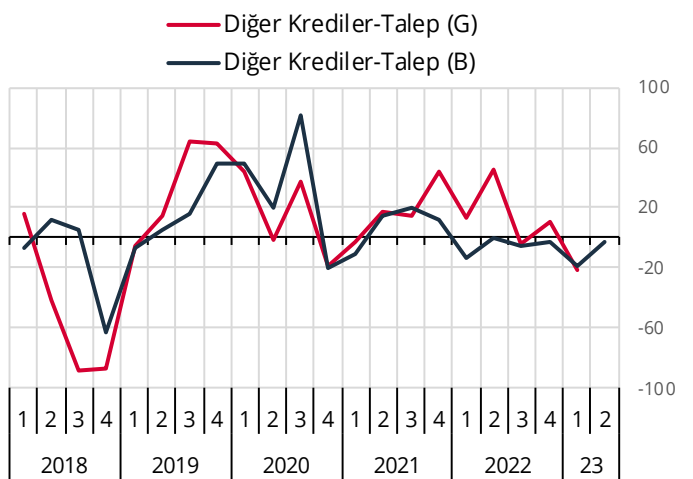
Grafik 6. Konut Kredileri için Kredi Taleplerinde Değişim Bildiren Bankaların Net Yüzde Oranları

Grafik 7. Taşıt Kredileri için Kredi Taleplerinde Değişim Bildiren Bankaların Net Yüzde Oranları

Grafik 8. Diğer Bireysel Krediler için Kredi Taleplerinde Değişim Bildiren Bankaların Net Yüzde Oranları

(*) "Gerçekleşme (G)" anılan dönemde kredi taleplerinde meydana gelen değişimi, "Beklenti (B)" ise ilgili dönem için bankalar tarafından beklenen değişimi ifade etmektedir. (>0; Artış, <0; Azalış)

III. Kredi Koşul ve Kuralları

İşletmelere kullandırılan kredilere uygulanan koşul ve kurallara bakıldığında, ortalama krediler ve daha riskli krediler üzerindeki kâr marjlarındaki azalış yönlü seyrin yerini artışa bıraktığı gözlenmektedir. Faiz dışında alınan ücret ve komisyonlara ilişkin koşul ve kurallarda bir önceki çeyrekte görülen gevşemenin yerini tekrar sıkılaşmaya bıraktığı, diğer durum ve şartlara ilişkin koşul ve kurallardaki sıkılaşma seyrinin ise devam ettiği görülmektedir.

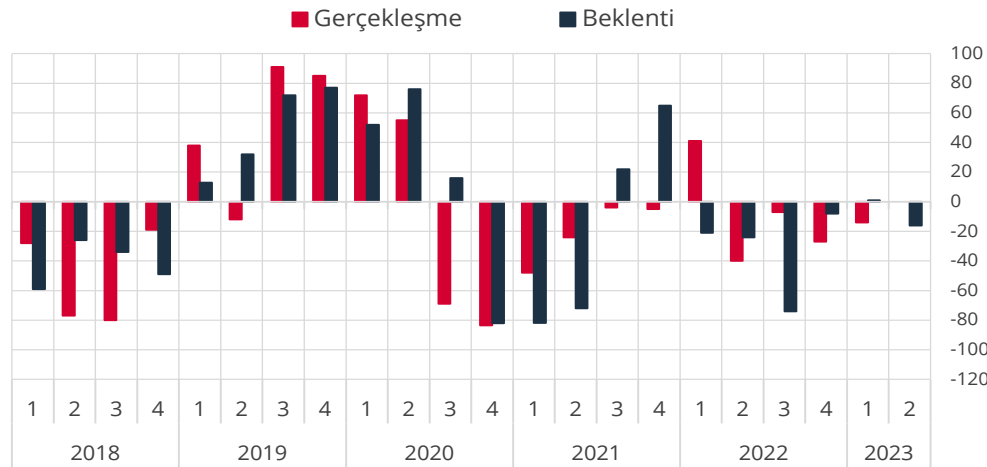
Bireysel kredilere uygulanan koşul ve kurallar incelendiğinde, ortalama ve daha riskli krediler üzerindeki kar marjının konut kredilerinde artırılırken, taşıt kredilerinde azaltıldığı gözlenmektedir. Diğer bireysel kredilerde ise ortalama krediler ve daha riskli krediler üzerindeki kâr marjlarının temelde aynı kaldığı görülmektedir. Bütün bireysel kredi türlerinde, teminat ihtiyacı ve vadeye ilişkin koşul ve kurallardaki sıkılaşma devam ederken, faiz dışında alınan ücret ve komisyonlara ilişkin koşul ve kuralların temelde aynı kaldığı görülmektedir.

IV. Fonlama Koşulları

Bankaların fon sağlama imkânlarının gelişimi incelendiğinde, 2023 yılının ilk çeyreğinde yurt içi fonlama koşullarındaki sıkılaşma yönlü seyrin zayıflayarak, yurt dışı fonlama koşullarındaki sıkılaşma yönlü seyrin ise güçlenerek devam ettiği görülmektedir. Yurt dışı fonlama maliyeti ve diğer koşul ve kurallar, yurt dışı fonlama koşullarını sıkılaştırıcı yönde etkilemeye devam etmiştir. 2023 yılının ikinci çeyreği için beklenti, yurt içi ve yurt dışı fonlama koşullarında sıkılaşmanın devam edeceği yönündedir (Grafik 9 ve Grafik 10).

Grafik 9. Yurt İçi Fonlama Koşullarında Değişim Bildiren Bankaların Net Yüzde Oranları

(>0; Gevşeme, <0; Sıkılaşma)

Grafik 10. Yurt Dışı Fonlama Koşullarında Değişim Bildiren Bankaların Net Yüzde Oranları

(>0; Gevşeme, <0; Sıkılaşma)

